

Wiadomości Botaniczne 58(3/4): 173–177, 2014

**KONFERENCJA „LASY WOBEC
ZMIENIAJĄCEJ SIĘ PRESJI
CZŁOWIEKA” (ROGÓW, 8–9 IX 2014)**

**Conference ‘Forests facing changing
anthropopressure’ (Rogów, Poland,
8–9 September 2014)**

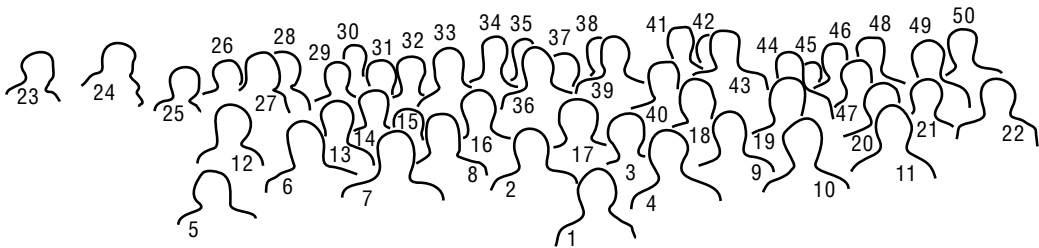
Konferencja naukowa pt. „Lasy wobec zmieniającej się presji człowieka”, prezentująca najnowsze wyniki badań nad przemianami roślinności leśnej pod wpływem oddziaływania lub zaniechania oddziaływania antropogenicznego, odbyła się w Rogowie w dniach 8–9 września 2014. Głównym organizatorem był Samodzielny Zakład Botaniki Leśnej Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie przy współpracy Oddziału Warszawskiego Polskiego Towarzystwa Botanicznego, Nadleśnictwa Poddębice, Centrum Edukacji Przyrodniczo-Leśnej w Rogowie, Arboretum w Rogowie oraz Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Warszawie. Patronat nad konferencją objęli: Główny Konserwator Przyrody, Dyrektor Generalny Lasów Państwowych, Prezes Polskiego Towarzystwa Botanicznego, Prezes Polskiego Towarzystwa Leśnego, JM Rektor SGGW w Warszawie i Dziekan Wydziału Leśnego SGGW w Warszawie.

W konferencji uczestniczyli zarówno naukowcy jak i przedstawiciele Lasów Państwowych, parków narodowych i krajobrazowych oraz instytucji publicznych i organizacji pozarządowych związanych z ochroną przyrody w lasach. Łącznie w konferencji wzięło udział ponad 120 osób reprezentujących 48 instytucji, w tym 15 uniwersytetów. Dzięki przyjętej formule spełnił się zamysł organizatorów stworzenia forum wymiany wiedzy i poglądów między naukowcami i praktykami w zakresie doskonalenia metod czynnej ochrony przyrody w zrównoważonym leśnictwie.

Przedmiotem rozważań w czasie trwania konferencji były następujące pytania kluczowe:

Jak w ciągu ostatniego stulecia zmieniały się formy antropopresji i jaki był ich wpływ na leśną szatę roślinną? Jakie procesy zachodzą aktualnie w fitocenozach leśnych pod wpływem użytkowania, a jakie pod wpływem zaniechania różnych form użytkowania przez człowieka? W jakim stopniu zespoły leśne opisane w XX wieku można uznać za zbiorowiska naturalne? Jakie cechy lub ich natężenie mogą pozwolić na odróżnianie leśnych zbiorowisk naturalnych od ich zbiorowisk zastępczych? Jaki jest wpływ zmieniającej się antropopresji na synantropizację flory i zbiorowisk leśnych? W jaki sposób zapewnić w lasach warunki dla gatunków światłożądnych, kserotermicznych, kontynentalnych i oligotroficznych, w tym chronionych, zagrożonych i rzadkich? Czy ochrona czynna jest potrzebna tylko fitocenoze nieleśnym? Jakie formy ochrony można stosować wobec fitocenz leśnych ukształtowanych przez działania człowieka?

Na obrady złożyły się dwie sesje plenarne (prowadzone przez J. M. Matuszkiewicza i B. Brzezieckiego), jedna sesja krótkich doniesień badawczych (prowadzona przez W. Danielewicza), sesja plakatowa (prowadzona przez A. Obidzińskiego) i dyskusja plenarna (prowadzona przez J. Holeksę). W referatach plenarnych przedstawiono następujące zagadnienia: Różnorodność i przemiany dendroflory Polski (W. Danielewicz); Historia i znaczenie oddziaływań człowieka w kształtowaniu środowisk leśnych (T. Samojlik); Właściwości gleb wskaźnikiem procesów ekologicznych w ekosystemach leśnych (K. Biały); Naturalna i antropogeniczna dynamika fitocenz leśnych (J. M. Matuszkiewicz); Rośliny runa wskaźnikami pochodzenia i przemian lasów (Z. Dzwonko); Współczesne kierunki ochrony fitocenz leśnych (J. Czerepko). Pięć krótkich doniesień badawczych poświęconych było tematyce przemian i zachowania dąbrów (A. Bobiec, W. Cyzman, T. Załuski i in., P. Pawlikowski i M. Galus, A. Obidziński). W sesji posterowej zaprezentowano 27 posterów, które podzielono

Ryc. 1. Uczestnicy konferencji przed Centrum Edukacji Przyrodniczo-Leśnej w Rogowie. (fot. U. Zajączkowska).

Fig. 1. Conference participants in front of the Center for Nature and Forestry Education in Rogów (photo U. Zajączkowska).

1 – Leokadia Witkowska-Żuk, 2 – Henryk Żybura, 3 – Katarzyna Marciszewska, 4 – Stefan Żuk, 5 – Jacek Zientarski, 6 – Andrzej Grzywacz, 7 – Adam Rostański, 8 – Jerzy Tumiłowicz, 9 – Agnieszka Pietrzyk-Żeromińska, 10 – Piotr Banaszczak, 11 – Andrzej Keczyński, 12 – Marzena Fedorowicz, 13 – Stefan Zajączkowski, 14 – Ewa Kosel, 15 – Sylwia Gessel, 16 – Wojciech Ciurzycki, 17 – Jolanta Błasiak, 18 – Jacek Zakrzewski, 19 – Roman Zielony, 20 – Emil Janicki, 21 – Waldemar Sieradzki, 22 – Hieronim Olenderek, 23 – Monika Podgórska, 24 – Jacek Zajączkowski, 25 – Małgorzata Sławska, 26 – Sylwester Lisek, 27 – Sławomir Majewski, 28 – Bogdan Brzeziecki, 29 – Hubert Sobiczewski, 30 – Andrzej Piasta, 31 – Maria Caban, 32 – Henryka Gapińska, 33 – Janusz Falkowski, 34 – Grzegorz Karwat, 35 – Ryszard Bis, 36 – Janusz Witkowski, 37 – Katarzyna Wiczyńska, 38 – Jan Tabor, 39 – Jerzy Osiak, 40 – Konrad Grzybowski, 41 – Mariusz Górski-Kłodziński, 42 – Mariusz Miotke, 43 – Janusz Czerepko, 44 – Dariusz Anderwald, 45 – Paweł Horodecki, 46 – Michał Białas, 47 – Andrzej Stobiński, 48 – Marek Maciantowicz, 49 – Tadeusz Andrzejczyk, 50 – Jacek Liziniewicz.

na cztery grupy tematyczne: a) Antropogeniczne przekształcenia lasów (J. Barabach i in., A. Trojecka-Brzezińska, K. Fyałkowska i in., M. K. Dyderski i in., R. Tomusiak i J. Ostrowski, M. Orzechowski i in., U. Zajączkowska, E. Grzelak-Kostulska i in., R. R. Ramos-Ribeiro i in., A. Keczyński); b) Regeneracja lasów po ustąpieniu

antropopresji (K. Wiczyńska i in., M. Frączek i M. Dziepak, W. Ciurzycki i in., P. Zaniewski i in., E. Stefańska-Krzaczek i in.); c) Rozwój lasów na terenach pogórnicych (M. Podgórska, L. Bednorz i L. Kaczmarek, A. Jagodziński i in., P. Horodecki i in., A. Piasta i in.) oraz d) Ocena i ochrona naturalności lasów (E. Malinowska

Ryc. 2. Prof. Jan Marek Matuszkiewicz przedstawia wykład w ramach sesji plenarnej (fot. P. Zaniewski).

Fig. 2. Prof. Jan Marek Matuszkiewicz gives a lecture during the plenary session (photo P. Zaniewski).

i in., G. Leśniański, A. Bernatowicz i in., W. Doroszewicz i in., E. Pastwik i M. Skorupski). Część kameralną konferencji zamknęła godzinna dyskusja plenarna, w trakcie której rozważano pytania wiodące konferencji w świetle wysłuchanych wcześniej wystąpień.

Drugi dzień konferencji przeznaczono na sesję terenową, poświęconą dynamice zbiorowisk leśnych w Polsce Centralnej uwolnionych spod antropopresji (organizacja: B. Woziwoda i W. Ciurzycki). Jej uczestnicy, w liczbie 43 osób, zapoznali się z dynamiką i trwałością borów chrobotkowych (uroczysko Gutkowice – W. Ciurzycki i in.); problemem utraty odrębności florystycznej zbiorowisk zalesień porolnych w wyniku introdukcji obcych gatunków drzew (uroczyska Jerwonice i Małyń – B. Woziwoda); dynamiką

zbiorowisk z jodłą w warunkach ograniczonej antropopresji (rezerwat Jodły Oleśnickie – B. Woziwoda). Ostatniego zagadnienia dotyczącego stanu zachowania i sposobów czynnej ochrony dąbrowy świetlistej (rezerwat Napoleonów – H. Andrzejewski i in.) niestety nie udało się zrealizować z powodu przedłużających się przy poprzednich obiektach dyskusji, co opóźniło harmonogram wyprawy. Alternatywą dla całodniowej sesji terenowej była wycieczka po Arboretum i Alpinarium w Rogowie (oprowadzanie – P. Banaszczyk).

Konferencja miała też przesłanie o charakterze osobistym. Inspiracją do podjęcia przez organizatorów przedstawionej tematyki był przypadający w tym roku jubileusz 60-lecia pracy naukowej i jednocześnie piękny jubileusz urodzin Pani dr

Ryc. 3. Zgodność fitocenozy z siedliskiem i procesy bielicowania gleby na gruntach porolnych w Nadleśnictwie Poddebice omawia dr inż. Kazimierz Biały, sesję prowadzi prof. Bogdan Brzezicki (fot. K. Marciszewska).

Fig. 3. Dr eng. Kazimierz Biały presents compatibility of phytocoenosis with habitat and podzolization processes of soil on post agriculture land in Poddębice Forest District, the session is chaired by prof. Bogdan Brzezicki (photo K. Marciszewska).

Od lewej/from the left: Łukasz Siedlecki, Artur Obidziński, Hubert Sobiczewski, Barbara Świder, Andrzej Jagodzinski, Andrzej Piasta, Maria Caban, Kazimierz Biały, Andrzej Olejniczak, Henryka Gapińska, Michał Twardowski, Marta Wiler, Hieronim Andrzejewski, Katarzyna Wiczyńska, Maciej Wroniewski, Zuzanna Pestka, Beata Woziwoda, Adam Bernatowicz, Marcin Kiedrzyński, Jan Tabor.

hab. Leokadii Witkowskiej-Żuk, której niniejszą konferencję poświęcono jako wyraz uznania i serdecznych uczuć. Wątek ten zaistniał w postaci rozpoczynającej konferencję sesji jubileuszowej (prowadzenie K. Marciszewska). Na wstępie przedstawiono drogę zawodową jubilatki (B. Brzezicki). Następnie liczne osoby zabrały głos w imieniu własnym i reprezentowanych instytucji, składając serdeczne życzenia Pani profesor, której piękne przemówienie zwieńczyło sesję jubileuszową. Dopełnieniem akcentów okolicznościowych był uroczysty koncert i kolacja, które wypełniły wieczór, stwarzając okazje do mniej formalnych, miłych spotkań i rozmów. Na poświęcony jubilatce koncert fletowy złożyły się utwory J. S. Bacha, A. Vivaldiego, F.

Mendelssohna i S. Moniuszki w wykonaniu byłej studentki Pani Profesor, a obecnie pracownika jej macierzystego Zakładu – Urszuli Zajączkowskiej przy akompaniamencie Haliny Staszak-Gut.

Informacje o Konferencji, w tym jej program i streszczenia wystąpień¹, są dostępne na stronie <http://www.cepl.sggw.pl/konferencja/index2.htm>.

Pełne teksty wystąpień organizatorzy konferencji planują wydać w kwartalniku *Studia i Materiały Centrum Edukacji Przyrodniczo-Leśnej w Rogowie* w pierwszym półroczu 2015 roku.

¹ Obidziński A., Marciszewska K. 2014. Lasy wobec zmieniającej się presji człowieka. Program i streszczenia wystąpień. Konferencja naukowa. Rogów, 8–9 września 2014 r. Samodzielny Zakład Botaniki Leśnej SGGW w Warszawie.

Ryc. 4. Dynamikę drzewostanu jodłowego w rezerwacie Jodły Oleśnickie omawia dr Beata Woziwoda (fot. K. Marciszewska).
Fig. 4. Dr Beata Woziwoda presents dynamics of fir stand in Jodły Oleśnickie Reserve (photo K. Marciszewska).
Od lewej/from the left: Kazimierz Korzeniewski, Beata Woziwoda, Marzena Fedorowicz, Sylwester Lisek, Jan HOLEKSA, Leokadia Witkowska-Żuk.

Konferencja wyeksponowała i w jakimś sensie ukierunkowała coraz powszechniejsze odczucie, że dotychczasowe ujęcie taksonomiczne i dynamiczne fitocenoz leśnych jest w dużej mierze obciążone obrazem zbiorowisk leśnych funkcjonujących w XX wieku, niejednokrotnie ukształtowanych pod wpływem wielowiekowych, specyficznych form użytkowania. Tymczasem znaczne zmiany, jakie zaszły w sposobie użytkowania lasów od połowy XX wieku, odsłoniły wiele nowych zależności dynamicznych między zbiorowiskami leśnymi reprezentującymi odrębne zespoły. Wiedza ta rzuca nowe światło na

rozumienie i definiowanie naturalności lasów oraz na sposoby ochrony fitocenoz leśnych. Zachęca także do dalszego zgłębiania powiązań dynamicznych między aktualnie obserwowanymi fitocenozami leśnymi. Przedstawione na konferencji zagadnienia były żywo dyskutowane również poza sesjami. Pozwała to organizatorom żywić nadzieję, że podjęta tematyka jest na tyle istotna, że znajdzie kontynuację w badaniach, które przybliżą nas do odpowiedzi na pytania kluczowe konferencji.

Artur OBIDZIŃSKI, Katarzyna MARCISZEWSKA